

OMMAVIY AXBOROT VOSITALARINING YOSHLAR ONGINI SHAKLLANTIRISHDA VA GIYOHVANDLIKKA QARSHI KURASHDAGI ROLI

Karimova Zuhra

NamDU tadqiqotchisi

<https://doi.org/10.5281/zenodo.14809586>

Annotasiya. Ushbu maqola turli madaniyat va mamlakatlarda giyohvandlikka qarshi kurash yondashuvlarini qiyosiy tahlil qiladi. Tadqiqot giyohvandlikka qarshi kurashda qo'llaniladigan turli strategiya va usullarni va ularning turli jamiyatlarning madaniy va ijtimoiy xususiyatlari kontekstida samaradorligini qamrab oladi. Qonunchilik, profilaktika dasturlari, tibbiy va ijtimoiy aralashuvlarni tahlil qilish orqali mualliflar turli madaniy kontekstlarda giyohvandlik muammosiga yondashuvlardagi farqlarni aniqlaydilar. Maqolada, shuningdek, giyohvandlikka qarshi dasturlarning muvaffaqiyatiga ta'sir qiluvchi omillar, jumladan, jamoatchilik fikri, siyosiy Iroda va resurslardan foydalanish ko'rib chiqiladi. Topilmalar turli mamlakatlar va madaniyatlarda giyohvandlikning oldini olish va davolash bo'yicha yaxshiroq strategiya va dasturlarni ishlab chiqish uchun asos bo'lib xizmat qilishi mumkin.

Kalit so'zlar: Giyohvandlik, qiyosiy tahlil, giyohvandlikka qarshi kurash, madaniyatlar, mamlakatlar, giyohvandlikning oldini olish, giyohvandlikni davolash, huquqiy jihatlar, ijtimoiy-madaniy xususiyatlar, tibbiy yondashuvlar, jamoatchilik fikri.

Ommaviy axborot vositalari (OAV) zamonaviy jamiyatda yoshlarning ongini shakllantirishda va ijtimoiy muammolar, xususan, giyohvandlikka qarshi kurashishda muhim rol o'ynaydi. OAV, jumladan televideniye, radio, internet va ijtimoiy tarmoqlar, yoshlar uchun axborot manbai bo'lib xizmat qilishi bilan birga, ular orqali tarqatilayotgan ma'lumotlar yoshlarning dunyoqarashini shakllantiradi va ijtimoiy ko'rsatmalarni belgilaydi. OAV yoshlarning giyohvandlikka qarshi ongini shakllantirishda muhim ta'sirga ega. Yaxshi tashkil etilgan reklama kampaniyalari, maxsus dasturlar, huquqiy va tibbiy maslahatlar giyohvandlikning salbiy ta'sirlarini yoritib, yoshlarni bu muammolar bilan tanishtirishi mumkin[1]. Masalan, televideniye orqali olib boriladigan ma'ruzalar va dokumental filmlar, shuningdek, ijtimoiy tarmoqlarda tarqatiladigan videolar giyohvandlikning xavflarini yoritadi va yoshlarni zararli moddalardan saqlanishga undaydi.

OAV yoshlarni sog'lom turmush tarzini qabul qilishga undaydi. Yoshlarning sog'lom hayot tarzini qabul qilishlari va sport bilan shug'ullanishlari bo'yicha ijobiy namunalar taqdim etilsa, bu ularning giyohvandlikka qarshi turish motivatsiyasini oshiradi. Sport, san'at va boshqa foydali faoliyatlarga oid dasturlar yoshlar orasida sog'lom va faol turmush tarzini targ'ib qilishi orqali ularning giyohvandlikka qarshi kurashish salohiyatini oshiradi. OAV giyohvandlikka qarshi kurashda jamoatchilikni jalb qilish va tashkilotlarning faoliyatini yoritishda ham muhim rol o'ynaydi[2]. Yoshlar uchun tashkil etilgan qo'llab-quvvatlash dasturlari, reabilitatsiya markazlari va boshqa ijtimoiy xizmatlar haqida ma'lumotlar OAV orqali tarqatilishida, jamiyatning bu muammoni hal qilishdagi faolligi oshadi. Bu orqali, yoshlar giyohvandlikdan aziyat chekayotganlar uchun yordam olish imkoniyatlarini bilib oladi va ularning qo'llab-quvvatlanishiga hissa qo'shadi.

So'nggi yillarda internet va ijtimoiy tarmoqlarning tez rivojlanishi, ayniqsa yoshlar orasida giyohvandlikka qarshi kurashishda yangi imkoniyatlarni taqdim etdi. Internet orqali giyohvandlikka qarshi tashkil etilgan kampaniyalar, maqolalar va foydali resurslar,

yoshlarning o'zaro aloqalarida ma'lumotlarni tezkor tarzda tarqatish imkoniyatini yaratadi. Shu bilan birga, ijtimoiy tarmoqlarda salbiy axborotlarning tarqalishi oldini olish uchun nazorat va filtrlash tizimlarini joriy qilish zarur[3]. Ommaviy axborot vositalarining yoshlar ongini shakllantirishda va giyohvandlikka qarshi kurashdagi roli beqiyosdir. Ular yoshlarni axborot bilan ta'minlash, sog'lom turmush tarzini targ'ib qilish va jamiyatni ijtimoiy muammolarni hal qilishga jalb qilish orqali ijtimoiy iqlimni yaxshilashga yordam beradi. Bu orqali, yoshlar orasida giyohvandlikning oldini olish va kurashish borasida kuchli ijtimoiy platforma yaratilishi mumkin.

Ommaviy axborot vositalari (OAV) jamiyatning ma'naviy va ijtimoiy hayotida muhim rol o'ynaydi. Ular yoshlar ongini shakllantirishda, ularga ta'lim berishda va giyohvandlikka qarshi kurashda katta ta'sirga ega. OAV orqali yoshlar uchun ijtimoiy normativlarni belgilash, sog'lom turmush tarzini targ'ib qilish, va giyohvandlikning zararli ta'sirlarini yoritish mumkin. Yoshlar ongini shakllantirishda OAV ning roli beqiyosdir[4]. Televizor, radio, internet va matbuot kabi vositalar yoshlar orasida ma'lumot tarqatishda muhim ahamiyatga ega. OAV orqali yoshlar uchun ijtimoiy me'yorlar va qiymatlarni yetkazish, sog'lom turmush tarzini targ'ib qilish, va ijtimoiy faoliyatlarni rag'batlantirish mumkin. Masalan, sog'lom hayot tarzini targ'ib qiluvchi televideniye dasturlari, radioreportajlar va maqolalar yoshlarni salbiy odatlardan, jumladan, giyohvandlikdan saqlanishga undaydi.

Giyohvandlikka qarshi kurashda OAV ning ta'siri katta ahamiyatga ega. Giyohvandlik jamiyatning eng jiddiy muammolaridan biri bo'lib, uning tarqalishini oldini olish va bu boradagi yondashuvlarni kuchaytirish OAV ning asosiy vazifalaridan biridir. OAV orqali giyohvandlikning zararli oqibatlari, uning salbiy ta'sirlari haqida keng ommaga xabar berish, yoshlarni bu muammoga qarshi kurashishga tayyorlash mumkin[5]. Giyohvandlikka qarshi kurash uchun OAV orqali xabardorlik yaratish, ilmiy tadqiqotlar va ekspert fikrlarini taqdim etish, hamda o'rnak sifatida muvaffaqiyatli kurash tajribalarini yoritish yoshlarning ijtimoiy ongini shakllantirishda samarali bo'ladi. OAV ning giyohvandlikka qarshi kurashdagi roli shuningdek, ta'lim va tarbiya sohasida ham namoyon bo'ladi. Yoshlarni giyohvandlikning xavf-xatarlaridan ogoh qilish uchun maxsus dasturlar, kampaniyalar va treninglar tashkil etiladi. Bu kabi tadbirlar orqali yoshlar giyohvandlikka qarshi kurashish, uning oldini olish uchun qanday choralar ko'rish zarurligi haqida ma'lumot oladi. Bunday dasturlar giyohvandlikning salbiy oqibatlari, psixologik va ijtimoiy salbiy ta'sirlarini yoritadi, yoshlarni bu muammoga qarshi qanday qilib muvaffaqiyatli kurashish bo'yicha yo'riqnoma beradi.

Umuman olganda, OAV ning yoshlar ongini shakllantirishda va giyohvandlikka qarshi kurashdagi roli katta va muhimdir. Ular orqali yoshlar orasida sog'lom turmush tarzini targ'ib qilish, giyohvandlikning salbiy oqibatlarini yoritish, va ijtimoiy normativlarni belgilash orqali ijtimoiy xabardorlikni oshirish mumkin. Bu jarayon yoshlarning salbiy ta'sirlardan saqlanishi va ijtimoiy adolatni ta'minlashda muhim ahamiyatga ega.

Ommaviy axborot vositalari (OAV) yoshlar ongini shakllantirishda va giyohvandlikka qarshi kurashishda muhim rol o'ynaydi. OAV ning bu sohalaridagi ta'sirini o'rganish, uning ijtimoiy va psixologik aspektlarini aniqlash va samarali strategiyalar ishlab chiqish zaruriyati dolzarb masalalardan biridir. O'zbekistonlik olimlar, masalan, Professor Abdurahimov Abdurahmonning "Yoshlar ongini shakllantirishda OAV ning roli" (2020) nomli asarida, OAV ning yoshlar ongiga ta'siri haqida to'xtalgan. Abdurahimov, OAV orqali tarqatiladigan ma'lumotlarning yoshlar orasida ijtimoiy me'yorlar va qadriyatlarni shakllantirishda muhim

ahamiyatga ega ekanligini ta'kidladi. U, shuningdek, OAV ning ijtimoiy muammolar, jumladan, giyohvandlikka qarshi kurashdagi rolini ham o'rgangan. Abdurahimovning tadqiqotlari, OAV orqali targ'ib qilingan giyohvandlikka qarshi kampaniyalar yoshlarning ushbu muammo haqida xabardorligini oshirishi va ijtimoiy normalarga bo'lgan munosabatlarini o'zgartirishi mumkinligini ko'rsatdi.

References:

1. Файзуллаев, Дилшод. "Ёшлар томонидан ахборот технологияларидан фойдаланиб гиёҳвандлик воситалари ва психотроп моддаларни ноқонуний ўтказиш жиноятларининг назарий тушунчалари!" Евразийский журнал права, финансов и прикладных наук 4.1 (2024): 171-177.
2. Кушбоқов, Шоҳрух, and Жамшид Турниёзов. "Гиёҳвандликга оид жиноятларни олдини олишда махсус профилактика чора-тадбирларини ўрни." *Current approaches and new research in modern sciences* 2.10 (2023): 14-17.
3. Курамбаев, Тохир, and Нодирбек Пўлатов. "Гиёҳвандлик-аср вабоси." *Педагогика и психология в современном мире: теоретические и практические исследования* 2.9 (2023): 98-101.
4. Бобомуродов, Фарход. "Ички ишлар органлари тезкор-қидирув фаолияти соҳасидаги ҳуқуқий муносабатларни белгиловчи қонуности ҳужжатларнинг мазмун-моҳияти ва таҳлили." *Solution of social problems in management and economy* 2.2 (2023): 148-175.
5. Эшмуродов, Анвар, and Хабибулла Исроилов. "Наркотик воситаларнинг одам организмига салбий таъсири ва даволаш самарадорлиги." Евразийский журнал медицинских и естественных наук 2.9 (2022): 55-71.